

Тестамент Ђурђа Ивановог Црнојевића 1499. године и Ђурђев језик

• уторак, 8 март 2016 10:13

• Аутор: [ИИНС](#)

Пише: Горан Комар

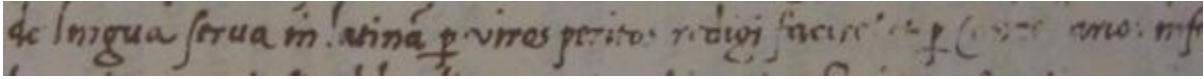
Ђурђе је 22. октобра 1499. године својеручно, ћирилицом, исписао своју опоруку. Као свједоци поменути су Трипун Бућа из Котора, Франо Меднић, Лајко Станисалић. Стјепан Паскавли, син Николе, у млетачком Сенату посвједочио је аутентичност опорукe из 1499. године коју је он превео са „језика и писма словенскога“.

Као што је познато, Ђурђе је за универзалног наслједника одредио своју жену Елизабету Ерицо. Она је 20. априла 1514. овај документ предала Сенату са молбом да се прогласи као правно ваљана. Процедура је била позната и само је тим путем документ могао постати важећим и обавезујућим. Нотар Ђакомо Грасолари пружио је службену редакцију текста, а поступак је довршен почетком јануара 1517. године.

Питање је шта се након службеног превода у Венецији догодило са ћириличним оригиналом? То се нажалост не зна и тај документ никада није пронађен. За Млечане он је након превода био потпуно правно неважан. Могао је бити одложен у Архив Сената или враћен жени. Видјели смо да је Которанин Пасквали свједочио постојање тог ћириличног документа. Међутим, **овдје најприје желим скренути пажњу данашњим нараштајима Црногораца на назив језика који је на три мјеста употребила млетачка администрација за тај „словенски“ оригинал који је Пасквали имао у рукама.**

Чак, дакле, на три мјеста Сенат каже да је оригинал писан својеручно „на српском језику“, па га треба превести на латински језик.

За потребе овога чланка на уваженом Порталу, овдје доносимо фотографије тог дјела текста уводних клузула млетачког документа.

Овом Ђурђевоm опоруком бавили су се истраживачи попут Ивана Кукуљевића Сакцинског (1852: Архив за повјестницу југословенску) и Јован Томић (1909: Прилози за историју Црнојевића...). **Најкрупнији допринос пружио је веома заслужни истраживач који је непроцењиво допринио културној историји Боке которске, покојни Милош Милошевић из Котора, својим критичким издањем Ђурђевог опоруке.**

Јаков Грасолари, нотар који је превео документ, био је жупник цркве Св. Аполинарија као и нотар и канцелар. Касније и каноник и викар цркве Св. Марка. Потеокао је из старе фамилије. Завршио је теологију и право у Падови.

Жена Ђурђевог потекла је из јако угледне фамилије племића и дипломате Антонија Ерица. Он је 1478. године дошао у узани круг кандидата за млетачког дужда.

Недавно је црногорској јавности скренута пажња на појединости из Псалтира Црнојевића у којем се јасно назначује прослављање Св. Саве првог српског архијереја. Ово је прилика да покажемо како је најзначајнија поморска држава на Медитерану гледала на језик опоруке Ђурђа Црнојевића. То је сасвим непогрешиво. И из разлога што нова црногорска историографија Србе, а тиме свакако још и прије њихов језик, поставља на маргине друштвених и политичких збивања и процеса на Балкану.

Из које то онда временске дубине млетачки Сенат црпи податак-сазнање о српском језику Ђурђа Црнојевића? Да ли је то, дакле, погрешка Сената? Његова произвољност? Овај брак је носио озбиљне политичке импликације. То је познато. Ђурђе је био веома потребан Републици. Са тачним увидима у стање његове земље Сенат је и пришао давању одобрења за такав брак.

И Млетачка република, као и Дубровачка република, која је, показали смо то недавно у једном ранијем чланку на уваженом Португалу, жителие Зете сматрала Србима и Зету српском земљом на крају 14. вијека, посједовала је озбиљне дубинске увиде у политичке прилике и етнички састав балканских земаља.

Све што не би одговарало чињеничном стању и осјећају главних актера политичког живота тих земаља, представљало би увреду. Такво огријешење о чињенице и лични осјећај појединца какав је Ђурђе Црнојевић и његови наслједници, било би једноставно недопустиво и представљало грубо државно кршење давно успостављених кодекса. Било би, ријечју, непостојно?

Црној Гори данас највише недостаје пристојност. А само путем пристојности (упростојење Црне Горе треба да буде једини политички програм њених политичких странака) може се у Црној Гори доћи до равни сазнања, науке, цивилизованости.

Свјетске пуштахије које ходе од врата до врата по туђим кућама могу прихватати веома различите Црне Горе. Њима може бити добра и најгора Црна Гора. Али, никако не може Црној Гори. Њој треба, као хљеб насушни, само најбоља. Њој треба искључиво континуитет. Писмо-записано, језик-говорен.